

Grondwettelijk Hof

PERSBERICHT
ARREST 153/2023

De beslissing van het openbaar ministerie om, bij dringende noodzakelijkheid, een kind buiten zijn leefomgeving te plaatsen, moet ten laatste aflopen op het einde van de eerste dag volgend op die waarop de maatregel is genomen

Het decreet van de Franse Gemeenschap van 23 juni 2022 bepaalt dat bij dringende noodzakelijkheid, het openbaar ministerie een kind tijdelijk buiten zijn leefomgeving kan plaatsen wanneer dat kind ernstig gevaar loopt. De maatregel duurt tot het einde van de daaropvolgende werkdag. De « Ordre des barreaux francophones et germanophone » vordert de vernietiging van die maatregel.

Het Hof oordeelt dat het grondwettig is dat een dergelijke plaatsingsmaatregel kan worden genomen door het openbaar ministerie, en niet door een rechter. De bedoeling van de decreetgever om de aangelegenheid van hulpverlening aan de jeugd en jeugdbescherming te « dejudicialiseren » terwijl de administratieve wachtdienst niet de hele periode omvat waarin het openbaar ministerie de plaatsingsmaatregel kan nemen, verantwoordt echter niet dat die maatregel duurt tot het einde van de eerste werkdag volgend op de aanneming ervan. Het Hof vernietigt dan ook het woorddeel « werk » in de bestreden bepalingen, zodat de plaatsingsmaatregel uiterlijk op het einde van de eerste dag volgend op die waarop de maatregel is genomen, afloopt.

1. Context van de zaak

Het decreet van de Franse Gemeenschap van 23 juni 2022 tot wijziging van het wetboek van preventie, hulpverlening aan de jeugd en jeugdbescherming voert een wachtdienst in voor de administratie van de hulpverlening aan de jeugd en van de jeugdbescherming. Het bepaalt ook dat het openbaar ministerie buiten de openingsuren van de diensten voor jeugdhulpverlening en jeugdbescherming of wanneer die diensten niet kunnen worden bereikt, in geval van dringende noodzakelijkheid, kan beslissen om een kind buiten zijn leefomgeving te plaatsen, wanneer een ernstig gevaar de lichamelijke en psychische integriteit van het kind rechtstreeks en werkelijk bedreigt.

De « Ordre des barreaux francophones et germanophone » vordert de schorsing en de vernietiging van de bepalingen met betrekking tot de plaatsingsmaatregel. De vzw « Association syndicale des magistrats » komt in de procedure tussen om het beroep te ondersteunen. Bij zijn arrest [nr. 141/2022](#) heeft het Hof de vordering tot schorsing verworpen. Thans doet het uitspraak over het beroep tot vernietiging.

2. Onderzoek door het Hof

De verzoekende partij voert ten eerste aan dat de bestreden maatregel artikel 13 van de Grondwet schendt. Volgens haar is de maatregel tot plaatsing van een kind een maatregel waartoe enkel een rechter, in dit geval de jeugdrechtbank, en niet het openbaar ministerie kan beslissen.

Het Hof oordeelt dat **het recht op toegang tot een rechter** dat is gewaarborgd bij artikel 13 van de Grondwet en bij artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens (EVRM) **niet impliceert dat elke zelfs aanzienlijke maatregel die het recht op eerbiediging van het privé- en gezinsleven beperkt, door een rechter moet worden genomen.** Dat bezwaar is dus niet gegrond.

De verzoekende partij voert vervolgens aan dat de bestreden maatregel tot een onverantwoord verschil in behandeling tussen kinderen leidt naargelang zij door een rechter of door het openbaar ministerie worden geplaatst. Zij bekritiseert het feit dat de waarborgen van het recht op een eerlijk proces niet gegarandeerd zijn in geval van plaatsing door het openbaar ministerie, alsook het feit dat niet is bepaald dat het openbaar ministerie het kind moet horen indien het de vereiste leeftijd en maturiteit daarvoor heeft (artikel 22*bis* van de Grondwet en artikel 12 van het Verdrag inzake de rechten van het kind). De verzoekende partij voert ook aan dat het beroep tegen de plaatsingsmaatregel van het openbaar ministerie niet doeltreffend is. Tot slot doet zij gelden dat die maatregel een onverantwoorde en onevenredige inmenging met zich meebrengt in de eerbiediging van het recht op privé- en gezinsleven.

Het Hof oordeelt dat de waarborgen van het recht op een eerlijk proces bepaald in artikel 6 van het EVRM niet van toepassing zijn op het openbaar ministerie wanneer het de plaatsingsmaatregel neemt, omdat het openbaar ministerie geen rechterlijke instantie in de zin van die bepaling is.

Het Hof oordeelt daarentegen wel dat **de bestreden maatregel een ernstige inbreuk vormt op de rechten van de betrokken personen.** Die maatregel moet bijgevolg verschillende waarborgen voortvloeiend uit de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, in acht nemen.

Volgens het Hof **streeft de decreetgever een legitiem doel na in zoverre hij de jeugdhulpverleningen de jeugdbescherming tracht te « dejudicialiseren »** (dat wil zeggen zoveel mogelijk vermijden dat een zaak aanhangig wordt gemaakt bij de jeugdrechtbank) buiten de openingsuren van de bevoegde administratieve diensten of wanneer die niet toegankelijk zijn, en in zoverre hij een gelijke behandeling van de kinderen tracht te waarborgen, ongeacht of de noodsituatie zich binnen of buiten de openingsuren van de diensten voordoet of wanneer die diensten niet bereikbaar zijn. De invoering van een wachtdienst en de mogelijkheid voor het openbaar ministerie om in uitzonderlijke omstandigheden een kind te plaatsen, maken zulk een « dejudicialisering » mogelijk. Volgens het Hof **kan de plaatsingsmaatregel van het openbaar ministerie**, rekening houdend met de noodzaak om onverwijld te reageren wanneer een kind ernstig gevaar loopt, **als zodanig worden verantwoord.**

Het Hof preciseert dat **de plaatsing van een kind buiten zijn gezinsomgeving, ook al is zij van korte duur, slechts een uitzonderlijke maatregel mag zijn die van zo kort mogelijke duur moet zijn.** Het stelt vast dat de wachtdienst voor jeugdhulpverlening en jeugdbescherming niet de hele periode omvat waarin het openbaar ministerie een kind buiten zijn gezinsomgeving kan plaatsen. **De bedoeling om een « dejudicialisering » van de aangelegenheid te bevorderen**

terwijl de administratieve wachtdienst beperkt is tot een telefonische wacht die enkel op bepaalde tijdstippen operationeel is, verantwoordt volgens het Hof niet dat de plaatsingsmaatregel door het openbaar ministerie duurt tot het einde van de eerste werkdag volgend op die waarop de maatregel is aangenomen. Het Hof houdt daarbij rekening met het feit dat de plaatsing van een kind, (i) leidt tot een ernstige inmenging in het recht op eerbieding van het privé- en gezinsleven, (ii) niet wordt genomen door een onafhankelijke en onpartijdige rechtbank aan het einde van een procedure waarbij de vereisten van artikel 6 van het EVRM zijn gewaarborgd, (iii) kan worden opgelegd zonder dat wordt gewaarborgd dat de zaak op een later tijdstip aan een rechtbank wordt voorgelegd, (iv) en, vooral, is opgevat als een zeer voorlopige maatregel die een onmiddellijke reactie van de autoriteiten mogelijk maakt ten aanzien van een situatie van dringende noodzakelijkheid, om het hoger belang van het kind te vrijwaren. Het Hof besluit daaruit dat een dergelijke plaatsingsmaatregel van het openbaar ministerie **onevenredige gevolgen** heeft voor de situatie van het kind en zijn gezin, **wanneer hij langer duurt dan het einde van de eerste dag volgend op die waarop de maatregel is genomen.**

Het Hof vernietigt derhalve het woorddeel « werk » in de bestreden bepalingen, zodat de plaatsingsmaatregel ten laatste afloopt op het einde van de eerste dag die volgt op die waarop de maatregel werd genomen. Concreet, indien na afloop van die termijn de bevoegde administratieve diensten niet erin slagen tot een geaccepteerde oplossing te komen, moet het openbaar ministerie de zaak voorleggen aan de jeugdrechtbank als het van mening is dat de plaatsingsmaatregel moet worden verlengd. Gelet op de vernietiging van het woorddeel « werk », kan de kritiek van de verzoekende partij op de doeltreffendheid van het beroep tegen de maatregel van het openbaar ministerie - zelfs als zij gegrond zou zijn - niet leiden tot een vernietiging van de bestreden bepalingen.

Het Hof oordeelt ten slotte dat de bestreden bepalingen niet zo mogen worden geïnterpreteerd dat zij afwijken van de regel volgens welke een kind, wanneer het er de leeftijd en het onderscheidingsvermogen voor heeft, het recht heeft om zijn mening te uiten in alle aangelegenheden die het aangaan. **Het openbaar ministerie moet dus**, eventueel via de politiediensten die ter plaatse optreden, **de mening van het kind inwinnen** wanneer het er de leeftijd en het onderscheidingsvermogen voor heeft, en moet ermee rekening houden bij het nemen van zijn beslissing. In die interpretatie is de kritiek van de verzoekende partijen, op dat punt, niet gegrond.

3. Besluit

Het Hof vernietigt in de bestreden bepalingen het woorddeel « werk » en verwerpt, onder voorbehoud van de hiervoor weergegeven interpretatie, het beroep voor het overige.

Het Grondwettelijk Hof is het rechtscollege dat waakt over de inachtneming van de Grondwet door de verschillende wetgevers in België. Het Hof kan wetten, decreten en ordonnanties vernietigen, ongrondwettig verklaren en schorsen wegens schending van een fundamenteel grondrecht of een bevoegdheidverdelende regel.

Dit persbericht, opgesteld door de cel « media » van het Hof, bindt het Grondwettelijk Hof niet. De [tekst van het arrest](#) is te vinden op de webstek van het Grondwettelijk Hof.

Contactpersonen voor de pers : [Frank Meersschaut](#) | 0475/325.218 | [Tim Souverijns](#) | 02/500.12.21 | [Thomas Leys](#) | 02/500.12.60

Volg het Hof via Twitter [@ConstCourtBE](https://twitter.com/ConstCourtBE)